210. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 D. V Ljubljani, v sredo 13. septembra 1922

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/I. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 40
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

pavšalni frapko, p.n. Vseučiliška knjižnica, obvez. izv. LJUBLJANA.

Prihod srbskih seljakov v Maribor.

VELIČASTEN SPREJEM NA KOLODVORU. — OGLED OBRTNE RAZSTAVE. — BANKET V NARODNEM DOMU. — SRBI SE DIVIJO KRASOTI NAŠIH KRAJEV.

Maribor, 13. sept. (Izvirno.) Z današnjim vlakom ob 9.42 so dospeli v Maribor srbski seljaki v dveh okrašenih vagonih v spremstvu načelnika za kmetijstvo Sancina, poslancev Rajerja in Drofenika itd. Na kolodvoru jih je pričakovala ogromna množica ljudi, med njimi odbor ženskega društva z gospo Balonovo na čelu, dalje okrajni glavar dr. Lajnšič, župan Grčar, podžupan Roglič dr. Rostohar, ravnatelj Žmavc, vinarski nadzornik Žabavnik, poslanec Mermolja in poslanec dr. Kukovec, dr. Medved itd. V imenu mariborske občine je pozdravil goste župan Grčar, v imenu meščanstva in sprejemnega odbora odvetnik dr. Rosina, v imenu Kmetijskega društva Gabrijel Majcen, v imenu prebivalstva slovenskih goric pa kmet Lipovšek. Starosta srbskih seljakov se je v ganljivih besedah zahvalil za sprejem. Ob 11 so si gostje ogledali pokrajinsko obrtno razstavo. Pred vhodom v razstavo jih je pozdravil predsednik Novak. Gostje so bili zadivljeni nad krasoto razstave. Ob 13 jim je bil prirejen velik banket v Narodnem domu, katerega se je udeležilo tudi veliko število predstavnikov civilnih in vojaških oblasti. Prvi je napil dr. Rosina kralju, ki je pred dvema letoma na istem mestu obedoval. Govornik je omenil, da odpošlje kralju zadnostno brzojavko. Nato je okrajni glavar dr. Lajnšič pozdravil sinove junaške Srbije, ki služijo vojake v mariborsk. mestu. Vznešen govor je imel tudi dr. Medved. Dr. Rosina je prečital Simon Gregorčičevo himno »Kmetski hiši«. V imenu Srbov se je zahvalil g. Laza Matić. Srbski seljaki so nato peli svoje narodne pesmi. Svečenik Pavkovič je zapel monotono narodno pesem, nakar je govoril poslanec Mermolja. Za njim je imel lep govor seljak Merič, ki je orisal naš položaj, da nismo le en narod, temveč tudi eno pleme. On se počuti med nami, kakor doma. Po obedu so odšli gostje v vinarsko in sadjarsko šolo, kjer so bili pogoščeni. Med pogoščevanjem je prepevala Glasbena Matica. Srbi se divijo krasoti naših krajev in naši gostoljubnosti. Jutri gredo v Ruše in Falo, v četrtek pa v Ljutomer, kjer jim pripravljajo svečan sprejem. Njim na čast bo prirejena konjska dirka, ki je bila njim na ljubo preložena na ta teden.

Maribor, 12. sept. (Izv.) Radi deževnega vremena danes ni bilo posebnega obiska na obrtni razstavi, pač pa so si razstavo ogledali Srbi. Srbski gostje so nekaj blaga kupili, drugi ga naroče, kakor so obljubili, ko se vrnejo domov. Zanimali so se najbolj za lesne izdelke družbe »Drave« in za kmetijske stroje.

Kampanja ministra Pribičeviča proti udeležencem zagrebškega kongresa.

DEMOKRATSKI VODITELJI V DRUŽBI ONIH, KI HOČEJO RAZBITI DEM. STRANKO. — DAVIDOVIĆ IZJAVLJA, DA JE PRAV STORIL, KO SE JE UDELEŽIL KONGRESA.

Beograd, 12. sept. (Izv.) V današnjem »Preporodu« priobčuje minister Svetozar Pribičević izjavo o političnem gibanju v Zagrebu. V tej izjavi se obrača proti onim demokratom, ki so posetili kongres javnih delavcev v Zagrebu. **Minister Pribičević pravi, da resolucija, sprejeta na tem kongresu, sicer ne zahteva izrecno revizije ustave, da pa na vse ono, kar se zahteva v tej resoluciji ni mogoče misliti brez revizije ustave. Razen tega ne bi smeli, po mnenju ministrovem, iti člani demokratske stranke v družbo onih ljudi, ki so dosledno vodili ostro kampanjo proti ustavi.** Dočim je v resoluciji kongresa javnih delavcev govora o ustanovitvi jugoslovanske skupnosti, streme vsi ti ljudje v resnici za tem, da razbijejo »najlepšo« skupnost, namreč demokratsko stranko.

Beograd, 12. sept. (Izv.) Predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović je izjavil uredniku beograjske »Pravde«, da vidi šele sedaj, kako je imel prav, da je posetil kongres javnih delavcev v Zagrebu, na katerega je prihitelo nad dvatisoč ljudi iz vseh krogov prebivalstva.

Skandali jugoslovanskih fašistov.

NAPADENI NOVINARJI NA BANKETU V NOVEM SADU. — FAŠISTI STRELJAJO Z REVOLVERJI NA GOSTE.

Beograd, 12. sept. (Izv.) Iz Novega Sada poročajo: Nacijonalistična omladina v NovemSadu je izzvala skandal. Novosadski župan je namreč priredil banket na čast jugoslovanskim novinarjem. Med banketom je vdrla skupina nacijonalistov v dvorano in je novinarje napadla in jih žalila. Zahtevali so, da mora godba igrati narodno himno. Ta zahteva pa pomenja dvom o patrijotizmu časnikarjev. Novinarje so torej smatrali za sovražnike države. Časnikarji so proti tej zahtevi ostro protestirali brez razlike strank. Nastalo je prerekanje in prerivanje. Naenkrat je padlo tudi več strelov iz revolverjev. Nekateri beograjski listi so poročali, da je novinar Mošo Pijade streljal z revolverjem in ranil predsednika nacijonalistične omladine Gjorgjeviča. To pa ni res, ker se Mošo Pijade sploh ni udeležil banketa. Predsednik nacijonalistov je bil sicer aretiran, vendar takoj nato zopet izpuščen. — Žrtev ni bilo nobenih, razen enega natakarja, pri katerem pa se je kasneje dognalo, da ga je zadela kap.

Grki žele, da jugoslovanska vojska zasede Solun.

PRED MEŠČANSKO VOJNO NA GRŠKEM. — KRALJ KONSTANTIN SE NAMERAVA ODPOVEDATI PRESTOLU.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Povodom poloma grške vojske v Mali Aziji se v takajšnjih trgovskih in industrijskih krogih mnogo o tem govori, da želijo Grki v Solunu zaradi olajšanja sedanjega težavnega položaja in zaradi nevarnosti meščanske vojne, naj bi jugoslovanski konzul v Solunu zahteval od beograjske vlade, da zasede Solun. Samo ob sebi umevno je, da je ta želja naperjena proti pristašem Venizelola. »Tribuna« prinaša vest iz Soluna, da se namerava grški kralj Konštantin odpovedati prestolu v prid prestolonasledniku. Ako se to res zgodi, utegne izbruhniti revolucija na Grškem.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) Današnja »Tribuna« piše: Povodom dogodkov v Mali Aziji bi bila dolžnost Jugoslavije, da zaščiti svojo južno mejo, da ima tako odprto pot proti Solunu Ako bi na Grškem izbruhnila revolucija, bi imela bolj socialen kot političen značaj. Zaradi tega mora biti naša država oprezna.

Kemalisti hočejo nadaljevati vojno na Balkanu.

Carigrad, 12. sept. (Izv.) Zastopniki antante so odposlancu angorske vlade oficielno izjavili nado, da bodo kemalisti respektirali dardanelsko in carigrajsko cono.

London, 12. sept. (Izv.) »Daily News« javljajo iz Aten: Vse kaže na to, da hočejo kemalisti nadaljevati vojno na Balkanu. Morebitna odpoved turškega sultana v prid prestolonasledniku bi prejkone pomenjala sklep zveze med Carigradom in Angoro.

Dementi kraljeviča Gjorgja.

Beograd, 12. set. (Izv.) »Vreme« doznava iz krogov, ki so blizu kraljeviču Gjorgju, da so vse vesti o njegovi preselitvi v Niš tendencijozne in samovoljne. »Vreme« zatrjuje, da princ ni nikoli privolil v zahtevo, naj gre v Niš. Ravno tako ni nikoli zahteval, naj bi se testament pokojnega kralja Petra odprl že sedaj. Zahteval je, naj se testament razpečati še le tedaj, ko se kralj Aleksander povrne v Beograd. Najboljši dokaz za to je, da njegovi zastopniki niso bili prisotni pri razpečatenju testamenta.

KRALJ ALEKSANDER V LONDONU.

Beograd, 12. sept. (Izv.) Semkaj je dospela brzojavka, da je kralj Aleksander dospel v London, kjer se bo mudil nekaj dni inkognito kot grof Avalski. V Londonu pričakuje kralj prihoda kraljice Marije in ministrskega predsednika Pašića.

SKLICANJE NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 12. sept. (Izv.) Predsedništvo narodne skupščine je določilo, da se parlament sestane dne 10. oktobra. Zakonodajni odbor ima svojo prvo sejo dne 1. oktobra. Računajo, da bo končal svoje delo do otvoritve narodne skupščine.

PODPIS KONVENCIJ O IZVEDBI RAPALLSKE POGODBE.

Beograd, 12. septembra. (Izv.) »Politika« doznava iz Rima iz krogov Consulte, da so sedaj odstranjene tudi zadnje težkoče pri reviziji členov 76 in 77 konvencij o italijanskih šolah v Dalmaciji. Zaradi tega je upati, da bosta mogla pooblaščenec vlade kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, rimski poslanik Antonijević in državni podtajnik v italijanskem minstrstvu za zunanje stvari še ta teden podpisati vse konvencije o izvedbi rapallske pogodbe.

MADŽARI IŠČEJO ZAROTNIKE.

Budimpešta, 12. sept. (Izvirno.) Madžarski korespondenčni urad doznava z uradne strani: Z ozirom na vest, da je bukareška policija odkrila zaroto proti romunskemu kralju, se je madžarski poslanik v Bukarešti nemudoma obrnil do romunske vlade s prošnjo, naj mu poda natančno listo in osebni popis zarotnikov, da more madžarska vlada storiti potrebne korake, da se ta stvar pojasni. — Ugotavlja se, da romunska vlada na prošnjo madžarske vlade doslej še ni odgovorila.

POLJSKO-ROMUNSKA ZVEZA.

Varšava, 13. sept. (Izv.) Državni predsednik Pilsudski je danes odpotoval v Bukarešto. — V njegovem spremstvu se nahajajo minister za zunanje stvari in vojaški dostojanstveniki. Varšavski listi naglašajo, da je to potovanje predsednika Pilsudskega velikega političnega pomena in manifestacija za poljsko-romunsko zvezo.

OBSEDNO STANJE V GORNJI ŠLEZIJI.

Varšava, 12. sept. (Izv.) Listi javljajo iz Katowic, da je gornješleški vojvoda pozval poljsko vlado, naj proglasi obsedno stanje v Gornji Šleziji, ker preti sicer nevarnost, da se ponove nemiri.

Borzna poročila.

Curih, 12. septembra. Berlin 0.355, Newyork 528.50, London 23,45, Pariz 40.55, Milan 22.70, Praga 17.75, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.70, Varšava 0,075, Dunaj 0.0.75 avstrijske krone 0,00875.

Berlin 12. septembra. Dunaj 1,93, Budimpešta 60,92, Milan 6416.95, Pariz 11510.55, London 6716.55, Newyork 1473.13, Curih 2574.65.

Praga, 12. septembra. Dunaj 0,0375, Berlin 1.925, Rim 128.25, Budimpešta 1.175, Pariz 227.25, London 132,475, Newyork 29.575 Curih 564.50, avstrijske krone 0.0375 italijanske lire 127.25.

Zagreb, 12. septembra. Devize: Dunaj 0.-06—0,10675, Berlin 5,50—5.70, Budimpešta 3.66—3,70, Italija 332—339, London 344—349, Newyork 76—78, Curih 1466—1495, Praga 259—264, Pariz 590—602. Valute: ameriški dolarji 75—76.50, češkoslovaške krone 252—263, Švica 1470—1480, nemške marke 7.20—7.30, romunski leji 68—69.

Beograd, 12. septembra. Srednji tečaji.) Devize: 0,105, Berlin 5.35, Budimpešta 3,75, Bukarešta 65, Milan 338, London 350, Newyork 78.25, Pariz 600, Praga 269, Švica 1485, Sofija 62.

Kongres javnih delavcev o jugoslovanstvu.

Naše nacijonalno jedinstvo in enotnost države pa ne sme izpodriniti zgodovinsko posvečena narodna imena Srbov, Hrvatov in Slovencev.

(Resolucija zagrebškega kongresa.)

Pribičević- Žerjavovi skupini demokratske stranke je zagrebški kongres javnih delavcev zaprl sapo. Njihova glasila so agitirala proti kongresu, za omalovaževala, podtikala mu nečastne namene, smešila njegove organizatorje in agitirala proti udeležbi. V stranki sami pa so bojevali strasten boj proti razsodnejšemu delu demokratske stranke z Ljubo Davidovićem na čelu, ki uvideva, da s sedanjim režimom ni mogoče napraviti reda v državi. Pribičević-Žerjav so namreč proti sporazumu, Davidović in njegovi somišljeniki pa so za sporazum.

Zagrebška demokratska stranka je izključila one svoje pristaše, ki so sodelovali na resoluciji kongresa, in v demokratskem klubu je prišlo zaradi kongresa do očitnega razkola. Kongres je kljub temu sijajno vspel. Zdaj pa proglašajo njihova glasila, kakor n. pr. mladinsko »Jutro«, »da je kongres bil edin le v odobravanju nevenljivih načel demokratske stranke v narodnem jedinstvu in jugoslovanstvu«. Urbi et orbi proglašajo sedaj, da je vse to, na kar se je kongres v svoji resoluciji zedinil, že zdavnaj zastopala demokratska stranka, ki se zavzema »za narodno jedinstvo, demokracijo, samoupravo, socijalno pravičnost, obsodbo partizanstva« itd. Resnica pa je, da je ravno Pribičević-Žerjavova klika vsa ta načela s svojo politično prakso popolnoma diskreditirala.

Misli, ki jih je razvil kongres inteligence v Zagrebu, o jugoslovanstvu in ideji nacijonalnega jedinstva se niti od daleč ne ujemajo z Pribičević-Žerjavovo koncepcijo jugoslovanstva in narodnega jedinstva.

Kongres se je jasno izjavil za tako jugoslovanstvo, ki ne ovira v svojem razvoju ne Slovenstva, ne Hrvatstva, ne Srbstva. Jugoslovanstvo je po nazoranju kongresa politična integracija srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda v eno državno jedinstvo, na podlagi bratstva, enakosti in svobode, ne pa njih negacija.

Demokratska koncepcija jugoslovanstva pa ne priznava ne slovenskega, ne hrvatskega naroda. Narodno edinstvo umevajo tako, da mora Slovenstvo in Hrvatstvo popolnoma zginiti s površja. Zato se forsira v naših šolah srbski jezik na škodo slovenskega, in goje srčne želje, da bi se slovenski jezik polagoma spodrinil iz javnega življenja. Vse, kar je slovensko narodnega, jim je zoperno in nadležno.

Med jugoslovanstvom kongresa in onim mladinskih demokratov je torej samo beseda in nič več. Zato pa so za resolucijo glasovali tudi vsi ob. Slovenci in Hrvati, ki »demokratsko jugoslovansivo« odklanjajo.

Narodno jedinstvo demokratov je le maska, pod katero se skriva stremljenje Velesrbstva po hegemoniji nad Hrvati in Slovenci, katerega »Jutro« javno zagovarja. Le tako se da razumeti, zakaj se »jugoslovanski« Pribičević in Velesrb Pašić v vladi tako dobro razumeta. Kongres se je odločno izrekel zoper centralizem, zato je velika neokusnost »Jutra« trditi, da se je kongres izrekel za unitarizem v smislu demokratske ideologije. Izrekel pa se je ravno tako za narodno avtonomijo in dosledno s tem tudi za novo razdelitev oblasti, prikrojeno narodnim potrebam in v soglasju z voljo naroda, kakršne sedanje oblasti niso. Jasno je, da je mogoče vse to izvesti le potom revizije ustave. Potrebo revizije sedanje ustave so povdarjali tudi vsi govorniki kongresa. Kongres je stvarno izpopolnil lilidžansko resolucijo, ki navaja v svoji prvi točki potrebo revizije ustave. Revizija ustave bo gotovo prišla, o tem naj demokrati nikar ne goje praznih nad. Povsem novo v resoluciji pa je zahteva po socialni pravičnosti in odpravi izjemnih odredb proti delavstvu, s čimer je mišljena obznana. Tudi s to ne bodo demokrati več dolgo vladali. Toliko jim že danes lahko zagotovimo.

Avstrijsko vprašanje pred Zvezo narodov.

RAZPRAVA O VPRAŠANJU AVSTRIJSKEGA PRORAČUNA NOVE NOVČANIČNE BANKE IN O JAMSTVU ZA BODOČE KREDITE.

Ženeva, 12. sept. (Izv.) Avstrijski komite društva narodov se je včeraj zopet sestal pod predsedstvom lorda Balfourja. Na dnevem redu je bilo mnogo vprašanj, katera je pripravil in predložil finančni in gospodarski komite. Debate so se predvsem udeleževali lord Balfour, marchese Imperiali in češkoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš. Avstrijski zvezni minister zunanjih poslov dr. Grünberger je opetovano posegel v debato in podal pojasnila, ki so jih zahtevali od njega. Finančni in gospodarski komite se je nato, da bi svoje delo uspešneje in hitreje nadaljeval, razdelil v tri podkomisije, ki bodo zborovale istočasno. Prva se bo bavila z vprašanjem avstrijskega državnega proračuna, druga z ustanovitvijo nove novčanične banke, tretja pa z aktivami, ki jih je dovolila reparacijska komisija kot jamstvo za bodoče kredite. Te tri komisije bodo delovale danes in jutri, in sicer dopoldne in popoldne. Za četrtek je zopet sklicana seja avstrijskega komiteja petorice, ki ji bo predsedoval lord Balfour.

Lepe besede o razorožitvi.

GOVORI NA SKUPŠČINI DRUŠTVA NARODOV PROTI SISTEMU STALNIH VOJSK.

Ženeva, 12. sept. (Izv.) Zastopnik Francije je izjavil na včerajšnji seji razorožitvene komisije, da se z angleškim zastopnikom Fischerjem strinja v tem, da je potrebno prirejati periodične sestanke, na katerih naj se obravnavajo vprašanja o vojaških pravicah. Nastopil je za to, naj se pred temi konferencami vse dobro pripravi ,predvsem pa je treba uveljaviti washingtonski sporazum. Francija bi bila lordu Cecilu hvaležna, ako bi stavil jasne in konkretne predloge v svrho praktične izvedbe garancijskega pakta med državami starega kontinenta, ki bi pripomogli k splošni razorožitvi. Z druge strani pa je potrebno, da se začne z moralično razorožitvijo, ki pa je možna šele tedaj, ko bodo rešena vprašanja, ki sedaj razdvajajo velesile.

Ženeva, 12. sept. (Izv.) Koncem skupščine društva narodov, ki se je tikala razorožitve, je imel norveški zastopnik Lange po izvajanjih narodnega svetnika Forrerja (Švica) daljši govor, v katerem je nastopil z ostrimi besedami zoper sistem stalnih vojsk. Odobraval je načrt mednarodne kontrole, nikakor pa se ni strinjal z ustanovitvijo mednarodnega generalnega štaba. Po njegovem mnenju je treba vojno samo docela onemogočiti. Lord Robert Cecil je z ozirom na govor Jouvenela priznal, da se more vprašanje razorožitve rešiti le stopnjema.

Fiat justitia.

Za boljše oziroma pravilno razumevanje in presojo današnjega razpada naše jugoslovanske demokratske stranke je potrebno v kratkih obrisih poseči nekaj let nazaj. Naši mladini so bili kot omladinski narodni radikalci v ozkih stikih s Svezarjem Pribičevičem in drugimi mlajšimi politiki srbohrvatske koalicije na Hrvatskem. Znano dejstvo je, da se je srbski del koalicije duševno naslanjal na radikalno stranko v Srbiji in je bil pred vsem g. Svetozar največji pobočnik Pašićeve narodne radikalne stranke. Vodja srbske narodne obrane samostalec Ljuba Davidović, pa je bil izrazit, načelen in neizprosen nasprotnik Pašićeve politike in je v družbi s pokojnim Skerličem, Jašo Prodanovičem in pokojnim Draškovičem bil težak boj proti koruptivnim metodam radikalne stranke. Vojvodinski Srbi so odločno obsojali radikalni režim v Srbiji, ker so bili pač ne samo bližje Beograda, ampak tudi drugače informirani po svojih zvezah.

Ko se je med vojno vstvarjala jugoslovanska demokratska stranka za vse avstroogrske jugoslovanske pokrajine, so prevladali pri nas mladini, na Hrvatskem pa Svetozarjevi ožji pristaši. Iz tega vidika so bili tudi sprejeti sklepi, predvsem tudi poslanica Narodnega veča v Zagrebu. Na podlagi internih predhodnih sporazumov, imenovali so se tudi takozvani narodni predstavniki v začasno narodno predstavništvo.

Mi Slovenci smo doživeli unikum, da je naša takozv. napredna inteligenca, rekrutirana iz vrst narodno-radikalnih omladinov, kratkomalo proglasila enega naših najzaslužnejših mož, aktivnega člana Jugoslovanskega odbora, na Goriškem izvoljenega državnega poslanca, ki je delal nesebično in pošteno celo svoje življenje za slovenski narod, za prestarega in nevrednega časti začasnega narodnega predstavnika v osvobojeni domovini. To je moral pretrpeti naš dr. Gregorin, kateremu bi moral biti hvaležen ne samo eden od mladinov.

Začasno narodno predstavništvo se je sešlo k sejam v Beograd. Upravičeno smo pričakovali od našega naprednega zastopništva, da bode pošteno, bratsko, a tudi odločno nastopalo! A kaj se je zgodilo? V par dneh se je eden vrnil in odložil mandat! Naši časopisi so poročali o govorih naših poslancev in z emfazo povdarjali, da imamo dobre govornike, kar beograjsko časopisje jednodušno priznava. Prečanski demokrati so pričeli sondirati teren. Po strukturi bivših strank in njihovih pristašev je mogel vsak pričakovati, da bodo iskali stikov s sorodnimi srbijanskimi strankami. Storili so, historija bo šele povedala, na kak način! Dejstvo je bilo demokratska zajednica z bivšimi srbijanskimi samostalci, liberalci in naprednjaki.

Danes je za vsakogar jasno, da je imel vodstvo Svetozar Pribičević. Zakaj in kako se je vse zvezalo z najhujšimi nasprotniki Pašića, svojega nekdanjega protektorja, bode mogoče v kratkem popolnoma jasno. Nerazumljivo pa je, kako so mogli naši slovenski demokrati biti politično tako omejeni, da se ne izrazimo v žargonu dr. Kukovca, da so oni urbi et orbi proglasili, da ta novi blok pod vsako ceno ubije srbsko radikalno koruptno stranko. Ono stranko, ki je zrušila režim Obrenovićev, potolkla Turško, osvobodila južno Srbijo in Macedonijo in zmagala v svetovni vojni! V bivši kraljevini Srbiji vladajoči stranki na tak način napovedati boj, sme in more samo revolucijonarno-opozicijonalna stranka, — kar pa v nobenem oziru ni bila in ni mogla biti demokratska zajednica.

Po tej koncepciji gospoda Svetozara je delalo narodno predstavništvo, kako, nam ni potreba razlagati! Svetozar Pribičević s slavnim socijalistom Demetrovičem je stvoril s takozvanimi socijalisti Kristanovega kova demokratsko-socijalistično manjšinsko vlado, ki je po par mesecih uprav mizerno skrahirala in ojačala položaj Stojana Protića.

Prišle so volitve in jugoslovanska demokrat. stranka je bila grozovito tepena. Tepeni pa so bili še hujše salonski socijalisti. Ti so direktno razpadli, ne radi takozvanega komunističnega vala, ampak radi načelnih in idejnih napak voditeljev-pustolovcev.

Po volitvah v ustavotvorno skupščino ni druzega preostajalo kot koalicija idejnih najhujših nasprotnikov, radikalov in demokratov. Prišla je, a ne za načelna in programatična državna vprašanja, temveč za razdelitev portfeljev po izrazito trgovsko-čifutskem partizanskem ključu. Cvet prečanske demokratske inteligence je pustil vsa načela in zakone ob strani, samo, da partijsko kolikor mogoče veliko doseže. Iz tega vidika je tudi ta gospoda cenila vsak glas za sprejetje ustave! Kaj narod, kaj potrebe posameznih pokrajin, kaj historija, kaj prava, glavno je in ostane en glas preko predpisane večine! Principi, morala, načela in programi, vse to je fraza, glavno, da smo na vladi in zapovedujemo!

Za namestnika na Hrvatskem je bil imenovan bivši socijaldemokrat renegat Demetrović, ki je po ukazu Svetozara Pribičevića paševal in dnevno vstvarjal nove pristaše Radiću. V vseh notranjih gospodarskih vprašanjih države niso bili in tudi še danes niso merodajni interesi ljudstva in države, ampak »zarada« zajedniško po ključu vladajoče gospode. Država dnevno izgublja neprecenljive vrednote na ljubo par kapitalističnim mogotcem in z njimi zvezanim bankirjem in izvozničarskim konzorcijem. Ljudstvo strada, je bolj in bolj nezadovoljno, upravni kaos vedno večji, spor s Hrvati vedno opasnejši!

Vse to so gledali in dnevno dobivali novih dokazov bivši najidealnejši poborniki srbskega seljaka in malega človeka, srbski samostalci. Bilo je burje v demokratskem klubu, bilo je bojev, padcev ministrov, dnevnega ostrega prerekanja, a vedno je zmagovala takozvana prečanska najvišja inteligenca pod vodstvom Svetozarja Pribičevića, podprtega od Lukiniča, Krstelja, Kukovca in Žerjava.

Odpor se je pojavljal proti takemu režimu večkrat in spontano, vendar so ga vodilni gospodje udušili na včasih uprav klasične načine. — Imeli so srečo, da ta odpor ni bil resno in smotreno organiziran. Ko pa se je pojavil smotren odpor, zasnovan od neutralcev in kulturnih delavcev, so omagale moči cveta prečanskih demokratov. Načelnik stranke je sledil svoji notranjosti, svojemu srcu in duši in bil tako ponosno vzvišen, da je šel kljub vsem intrigam in grožnjam na kogres, kjer se je definitivno zapečatila slava demokratskih vlastodržcev. Priznavamo, da je potreba veliko samozatajevanja in možatosti za odkrito priznanje — peccavi! To je storil na kongresu bivši ministrski predsednik in večkratni minister, dolgoletni politični voditelj. Z njim so prišli ožji prijatelji, ki so mu ostali zvesti. Je tudi takih ljudi, ki so v odločilnem momentu odrekli. Pa preko tega gre jugoslovansko ljudstvo mirno naprej. Znalo bo ohraniti časten spomin svojim pravim voditeljem, nad drugimi pa se bo uresničil izrek: fiat justitia!

Rajše prostovoljna smrt, kakor boljševiška „milost“.

Obsojeni socialni revolucijonarji v Moskvi so se odločili napraviti samomor, če se smrtna obsodba ali ne prekliče ali izvrši.

Apel na socialistične stranke vsega sveta.

Pred kratkim je šla skozi vse svetovno časopisje vest, da se je eden prvih voditeljev ruskih socijalnih revolucijonarjev Timofjejev, ki je bil pri znanem moskovskem procesu proti socijalnim revolucijonarjem obsojen skupaj z nekaterimi tovariši na smrt, v svoji celici obesil, da bi ruski boljševiki ne mogli izrabljati njegove osebe za pritisk na stranko socijalnih revolucijonarjev in izkoriščati njegovega življenja za uplivanje na politično taktiko socijalno-revolucijonarne stranke. Mož je pokazal, da je res mož, ki se v službi svoje ideje ni ustrašil zanjo žrtvovati tudi svoje življenje.

Sedaj so se tudi vsi ostali socialni revolucijonarji, ki so bili pred moskovskim sovjetskim tribunalom obsojeni na smrt — našim čitateljem bo še v spominu, kako v zasmeh vsej pravičnosti je bilo postopanje tega tribunala — odločili, da slede Timofjejevu ter da bodo vsi napravili samomor, če se smrtna obsodba ne izvrši ali ne prekliče. Sklenili so torej, da raje umro prostovoljno, kakor da bi živeli v sovjetski ječi kot talci in s tem morda omejevali akcijsko svobodo svoje stranke.

Zamejna delegacija stranke ruskih socijalnih revolucijonarjev je brzojavno obvestila vse socijalistične stranke sveta o sklepu moskovskih obsojencev in obenem apelirala na takojšno intervencijo.

Brzojavka se glasi:

»Tragični konec moskovskega procesa je pričel. Timofjejev, eden večnih kandidatov smrti in voditelj socijalnih revolucijonarjev je končal svoje življenje v ječi s samomorom. Na smrt obsojeni nočejo ostati nadalje »talci smrti« in s tem omejevati akcijske svobode svoje stranke. Proglasili so v atmosferi sistematičnega zasramovanja, da hočejo umreti od lakote, ter stavili kot pogoj za preklic svojega sklepa, da se smrtna razsodba v najkrajšem času ali izvrši, ali pa prekliče. Če ne bodo posredovali delavci in socijalisti vsega sveta v zadnjem trenotku, bodo sledili vzgledu Timofjejeva in šli prostovoljno v smrt. Hitro postopanje proletarijata je nadvse nujno.«

Tako brzojavka. Upamo, da klic zamejne delegacije ruskih socijalnih revolucijonarjev ne ostane klic vpijočega v puščavi in da bo ves socijalistični svet glasno protestiral in interveniral za ohranitev junaških mučenikov za socijalizem.

Časopisni glasovi o zagrebškem kongresu.

„Hrvat“.

Zagrebški »Hrvat« piše povodom kongresa javnih delavcev pod naslovom »Zlom demokratov in režima« sledeče:

Nismo verjeli, da se Pribičeviću ne bo posrečilo preprečiti prihod Ljube Davidovića in Veljkovića na kongres. Vendar mu tokrat ni ves njegov trud in vse njegove intrige niso uspele. Davidović in Veljković sta prišla na kongres, sta tam aktivno sodelovala in mu dala pravec. — Ko so se v Ilidžah skromno sešli ugledni in učeni ljudje, so jih nosilci režima in njihovi trabanti oblatili. Sedaj obsoja ta režim sam predsednik demokratske stranke in Veljković in s tem obsojata nosilce tega režima Pribičevića in Pašića. Za Pribičevića je to še hujše in sramotnejše, kakor za Pašića, ker je izšla obsodba njegovega delovanja iz vrst in to najodličnejših vrst lastne stranke. Seveda je to slab znak za radikalno stranko, ki je še vsa brezpogojno v režimskih vodah, ki ruši vse, kar je z njim. Veljković je pozval na borbo proti režimu. To znači, da se je en del demokratske stranke odločil za prelom z režimom Pašića in Pribičevića. Za Pribičevića pomenja to popolni polom. Po polomu, katerega je doživel v Sloveniji, po popolnem političnem fiasku, ki se mu je pripetil v Dalmaciji, dokazuje nastop Srbijancev Davidovića, Veljkovića in tovarišev, da je tudi v Srbiji zgubil vso zaslombo. Kakor izgleda, se bo cela afera končala s tem, da bo moral s svojimi Žerjavi, Krstelji in Lukinići zapustiti še demokratski klub. — Preokret srbijanskih demokratov more prinesti resne stvarne rezultate. Naperjen proti današnjemu režimu nasilja, brezpravnosti, korupcije, nemoralnosti in gaženja najprimitivnejših človeških in državljanskih pravic in postavljen na teren prave svobode in socijalne pravičnosti, more postati nova kristalizacijska točka za grupiranje srbskega naroda na bazi, katera bi bila ugodna za reševanje velikega problema ureditve odnošajev med Srbi in Hrvati.

„Obzor“.

Zagrebški »Obzor« piše o kongresu sledeče:

Kongres javnih delavcev je predvsem delo razočaranih demokratov, ki so uvideli, da je režim njihovo ideologijo vrgel v kot in da uporablja samo posamezna gesla iz programa, da more prikriti svoje prave namene. Zato je bil ta kongres manifestacija proti sedanjemu režimu, obsodba sedaj vladajočega sistema in razkol med Pašićem in Pribičevićem na eni in Pribičevićevimi »jugoslovanskimi demokrati« na drugi strani, kateri mislijo, da bodo mogli spraviti državo v normalno stanje, ako bodo zrušili temelje, ki so krivi in ki se rušijo ter groze pokopati pod svojimi ruševinami tudi samo državno zgradbo. Najpreje rešitev države in naroda, potem šele ustave, katera je delo posameznih strank, to načelo je bilo naglašeno na kongresu in mislimo, da je to popolnoma pravilno. Ako se je centralistična ureditev, katero je uvedel sedanji režim, izkazala za škodljivo, jo je treba odpraviti še prej, predno dokonča svoje uničujoče delo. Ker danes to javno priznavajo tudi oni, ki so bona fide pomagali pri tej slabi ureditvi, pa jim je patrijotizem več, kakor strankarstvo, potem obstoja upanje, da se bo mogel doseči sporazum in Hrvati bodo zadnji, ki bi mu nasprotovali, če se bo ta sporazum uredil na temelju svobode in enakopravnosti. Kongres je povdaril predpogoje tega sporazuma po vseh svojih govornikih in v vsej svoji resoluciji in ti predpogoji so: sprememba režima in revizija ustave. Resnično, brez tega ni nobenega upanja na ureditev naših razmer. Ker so na kongresu sodelovali člani demokratske stranke, ki je glavni nosilec današnjega režima in ker je prisostvoval tudi predsednik narodne skupščine, je jasno, da zadeva ta obsodba režima, parlamenta in ustave v prvi vrsti demokratsko stranko in prenaša to do včeraj izvenparlamentarno akcijo v parlament.

Ali bo večina demokratske stranke pristala na Davidovića in Veljkovića, potem bodo morali nosilci današnjega režima Pribičević in njegovi pristaši iziti iz demokratske stranke, ali pa bo ostal v manjšini Davidović in potem bo izšel iz demokratske stranke on in bo nadaljeval akcijo v in izven parlamenta v sporazumu z onimi strankami, ki stoje na sličnem stališču, kot včerajšni kongres.

Nemogoče je, da bi Davidović in njegovi pristaši še nadalje podpirali sedanji režim.

Politične vesti

Intrige Pribičevićeve avantgarde.

Štiri dni pred kongresom v Zagrebu je bila velika bitka v demokratskem glavnem odboru. Struja Svetozarja Pribičevića in Gregorja Žerjava je uporabljala vse mogoče knife in mahinacije, da prepreči načelniku stranke Ljubi Davidoviću in njegovim pristašem prihod v Zagreb. Ta gospoda se je posluževala uprav ogabnih sredstev. Kolikor je do sedaj znano iz dobro informiranih krogov, je ta gospoda operirala celo s pravljico, da so »javni vodniki« na čelu z dr. Smodlako v zvezi z Radićem in hrvatskim blokom in preko tega z bugaraši v Macedoniji in emigranti v Bolgariji. Trdi se z vso gotovostjo, da je v četrtek pred kongresom poslal poslanec Šumenković Ljubi Davidoviću pismo, v katerem ga roti, da naj ne gre v Zagreb. Iz tega vidika moramo tudi presojati dejstvo, da so makedonski demokratski poslanci, ki so bili vedno skrajni levičarji, izostali od kongresa izvzemši dr. Šuškalovića in Čubrovića. Simptomatično je tudi dejstvo, da sta proti Davidoviću nastopila ministra Kosta Timotijević in Kosta Kumanudi. Timotijević je bil preko dvajset let eden najboljših prijateljev Davidovića, Kumanudi pa je kot vseučiliščni profesor pokretnik »Nove Evrope«, katere člani in sodelavci so bili duša zagrebškega kongresa. Informirani krogi trdé, da je Kumanudi frondiral radi provizije iz dolarskega posojila, ki bode v kratkem izplačana od znane Bleirove grupe. Beležimo te vesti kot kronisti. Vsekakor se nam obetajo še zelo zanimivi dnevi!

Razburjeni mladini.

»Jutru« nikakor ne gre v glavo, da se še sedaj razpravlja o kupčiji z nacijonalizacijo Trboveljske premogokopne družbe. Posebno pa mu ni všeč, da se o tej »državotvorni« kupčiji piše tudi v uglednih beograjskih dnevnikih. Priznamo, da je za aktivnega ministra nerodno, če se v beograjski javnosti oznanja enkrat v pravi luči »zarada« gospodov, katere se je doslej poznalo le kot kristalno čiste srbofile, vnete za vse, kar je »lepega« na svetu. Razburjenim mladinom bi nujno svetovali, da za ohranitev častnega spomina, vsaj v beograjskem časopisju, če že v svojih slovenskih glasilih nočejo, točno navedejo vse dokaze svoje popolne nedolžnosti glede protidržavne in protinacijonalne nacijonalizacije Trboveljske. Poleg tega naj pojasnijo tudi kupčije s svincem, nacijonalizacijo Bambergove tiskarne in dviganje denarja pri Jadranski. Vse to naj pojasnijo in potem bo Bosna mirna. Gospodje mladini ohranite le mirno kri, ker pri iznašanju dokazilnega materijala je potrebna opreznost in treznost. Če že za drugega ne, vsaj z ozirom na čuječnost državnega pravdnika...!

Gospodarstvo.

Zaključek ljubljanskega velesejma.

Uspeh letošnje velesejmske prireditve je popoln. Devetdeset odstotkov razstavljalcev je z uspehom sejma in z sklenjenimi kupčijami nad vse zadovoljnih.

Slovenci smo pokazali z letošnjim velesejmom ne samo ogromen napredek, temveč smo dosegli z letošnjo prireditvijo prvo mesto.

Ljubljanski velesejm je edina jesenska prireditev te vrste, ki je končala s popolnim nepričakovano velikim uspehom.

Razstavljalcev je bilo letos nepričakovano več, kot lansko leto. Da je ljubljanska velesejmska prireditev pravi mednarodni sejm, kaže dejstvo da je bilo letos devetkrat več inozemskih razstavljalcev kot lani.

Natančne statistike o vseh sklenjenih kupčijah še ni bilo mogoče sestaviti. Kolikor je znano do sedaj, je bilo sklenjenih kupčij preko poldrugo milijardo. Mnogo kupčij je bilo sklenjenih z inozemstvom, tako z Francozi, Italijani, Angleži, Čehoslovaki, Grki, Romuni, Bolgari, Švicarji in Turki. Zlasti naša lesna industrija, pohištvo, agrarni produkti in usnje so bili pri teh mednarodnih kupčijah zelo močno zastopani. Angleži in Francozi so pokupili preprog v vrednosti večih milijonov in čipk za preko deset milijonov. Tudi ostale branže so skoro brez izjeme z uspehom velesejma nad vse zadovoljne, tako da se je oglasilo že preko šestdeset tvrdk, ki si hočejo že sedaj zasigurati fiksen prostor za drugoletni velesejm. Od posameznih strok so rezultati sledeči: poljedelski stroji in orodje prav izvrstno, istotako papirna industrija in pisarniške potrebščine. Nekoliko manjše uspehe zaznamuje grafika. Izborne kupčije je delala lesna industrija in pohištvo, le da je bilo za velikansko povpraševanje veliko premalo razstavljalcev te stroke. Zelo dobre kupčije so bile sklenjene v industriji klobukov, slamnikov, v košarstvu, lončarstvu, fajanse, steklo. Strojna industrija zaznamuje velike uspehe, domača kot tudi tuja, zlasti nemška. Dasiravno so bili nekateri inozemski izdelki cenejši, je vendar naša domača strojna industrija napravila velike kupčije, ker je po mnenju strokovnjakov naše domače blago solidnejši izdelek ter boljši materijal. Zelo dobro je delala puškarska obrt, istotako avtomobili, pnevmatika in deli avtov. Vsi avtomobili, ki so bili razstavljeni, so prodani. Zelo velike uspehe je dosegla industrija živil: bonboni, čokolada, čaj, likerji, mesni izdelki, vino. Jabolk se je prodalo precej vagonov in bo velesejmski urad za bodoče leto posvečal našemu sadjarstvu zelo veliko pažnjo, da bo ta stroka zastopana popolno. Galanterija, draguljarstvo, fina mehanika, urarstvo, zlatarstvo, graverstvo i optika zelo dobro. Kozmetika in farmacija kaže zelo lepe uspehe, kirurgični predmeti pa manjše. Kemični izdelki: pri nekaterih firmah zelo dobro, pri drugih slabejše. Pač pa ni dosegla povoljnega uspeha vrvarska obrt. Izborno stoje godala; veliko povpraševanje je bilo po usnju in zaznamuje zlasti Tržič lepe uspehe. Istotako je dosegla lepe uspehe tekstilna industrija zlasti Italijani so bili zelo zadovoljni z sklenjenimi kupčijami. Dobro kupčijo je napravila konfekcija, nekoliko slabšo pa perilo. Pri tem naj pripomnimo, da je perilo slovenskih tvrdk mnogo ceneje od onega iz hrvatskih in drugih tovarn. Dasiravno je vreme skoro ves čas zelo nagajalo in precej slabo vplivalo na poset, vendar je uspeh sejma nad vse pričakovanje velik. Iz Banata, Srbije, Vojvodine, Črne gore, Bosne in Hercegovine je posetilo ljubljanski sejm preko 20.000 kupcev.

Velesejmski urad je kljub velikemu navalu in kljub temu, da je moralo uradništvo delati skoro brez počitka pozno v noč, deloval brezhibno. Istotako gre vse priznanje ljubljanski carinarnici, ki je storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da je prišlo blago pravočasno na razstavni prostor.

Natančnejše podatke bo izdal velesejmski urad, kakor hitro jih bo mogel zbrati in urediti. Sejem je bil zaključen ob šestih zvečer.

+ *Dobava ovsa.* Dne 20. sept. t. l. ob 10. uri dopoldne se bodo sklenile v Intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu pismene neposredne pogodbe glede dobave ovsa za razne garnizije. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

+ *Potujoča razstava dalmatinskega olja.* V Dalmaciji nameravajo prirediti razstavo finih in polfinih olj oljarskih zadrug in privatnih producentov. Ta razstava bo prepotovala pod vodstvom nekega strokovjaka vsa naša večja mesta ter pride med drugimi tudi v Ljubljano in Maribor.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru od 8.—17. sept. 1922.

Kljub jesenskemu deževnemu vremenu je potek razstave zadovoljiv. Obisk je izredno številen tako s strani gledajočega občinstva, kot s strani trgovcev, ki so sklenili že veliko kupčij. Žal, da ni bilo mogoče razstaviti vsem priglašencem, da bi bila razstava še popolnejša in učinkovitejša.

Splošni pregled.

Mizarski izdelki naših prvovrstnih lesnih industrijskih poduzetij »Drava«, »Vintgar« in »Teharska lesna industrija« dokazujejo, da imamo v tej stroki doma vse, kar potrebujemo. Ravnotako pokazujejo **usnjarske in sedlarske tvrdke**, da smo na višku te obrti. Izredno zanimivi in popolni so oddelki tovarne električnih žarnic »Volta« in tovarne ogledal »Kristal«. Slaščičar **Felihan** je razstavil naravnost umetniške stvari iz slaščičarske stroke in ima v oddelku B tudi svoj paviljon z zatrkovalnico. Posebno vzorno je opremljen paviljon Josipa **Rajšlerja**, tovarne kanditov v Šoštanju. Človek zakoraj ne more verjeti, da se te stvari proizvajajo pri nas doma. **Čevljarji** so se s svojimi izdelki tako odlikovali, da vzbujajo občo pozornost in nado, da se bomo v tej obrti popolnoma emancipirali od izdelkov tujine. **Kovinska industrija** je zelo dobro zastopana in kar je najbolj razveseljivo po Slovencih domačinih, kot n. pr. Wudler, Kovina na Teznu, Tovarna v Celju itd. Kotlarja **Tomašič in Omen** sta razstavila žgalne kotle, ki vzbujajo veliko zanimanje. Na razstavi je častno zastopana kovnica medalj, znakov itd. **Soslini** iz Varaždina, ki je izdelala tudi znake za obrtno razstavo. Tovarna blagajn **Schell** je že prvi dan prodala pet blagajn. Z lepimi izdelki so zastopani tudi naši pridni **ključavničarji**.

Posetnike opozarjamo, da je **vstopnina** za osebo 5 dinarjev, za **dijake**, vojake in otroke 2.50 Din. S to vstopnico obiščeš enkrat oddelek A in B. Ako hočeš zvečer še enkrat obiskati oddelek B, kjer svira vsak večer godba do polnoči, moraš kupiti poseben listek za 3 Din, ako si že uporabil odrezek vstopnice za oddelek B.

Vinska poskušnja je v vinski razstavi, kjer se lahko za ceno od 1 do 3 dinarjev pokuša razna vina. Zvečer in po dnevu prodajajo ta vina v »Točilnici«, v posebnem paviljonu, ker je vinska razstava zvečer zaprta. Cene so zmerne, po kvaliteti. — V paviljonu Götzove pivovarne se dobi vedno sveže, dobro pivo. — Lep je paviljon **podravske industrije sadnih izdelkov** v Selnici. Tu se točijo razni sadni soki. Za reklamo skrbi živa steklenica, ki se sprehaja okrog. — V paviljonih št. 14—18 in na prostem so **industrijski izdelki**, ki se lahko kosajo z enakimi izdelki na tujih velesejmih. — Pozornost vzbuja **bizeljska stara domača hiša** z dragoceno vsebino. Vstopnina je 2 dinarja v korist bolnici kraljice Marije.

Vrtnarski oddelek.

Kar tujci in domačini najbolj občudujejo, je vrtna razstava Vrtnarskega društva, čegar predsednik je g. Lovro Kögl. Bil je sestavljen poseben odsek za ta oddelek razstave pod predsedstvom g. viš. hmelj. nadzornika Antona Štrekelja in podpredsedstvom g. prof. Valesa. Agilnosti, podjetnosti in marljivosti teh treh gospodov se je posrečilo ustvariti nekaj, kar se dozdaj tako nazorno še na nobeni razstavi ni videlo. V tem oddelku je razstavilo 6 mariborskih vrtnarjev in eden ptujski (g. Vanda). Največjo pozornost vzbujajo 3 stojnice vinarskega in sadjarskega društva. Razven sadja, grozdja, konzerv, melon, paradižnikov itd. ima razstavljene tudi različne cvetice in sadike, pelagonije, begonije, salvije itd.

Vrtnarsko podjetje Ivan **Jemec** iz Razlagove ulice nasproti razstavnemu prostoru, ima lep, kompleten vrtič, stojnico z okrašeno liro, lepim darilom za gospode in lepo okinčano kočijo. **Stanko Mejovšek** ima lep vrt in stojnico z raznovrstnimi cvetlicami. **Urbanek** je razstavil orjaške jedilne buče in kumare, peso, melanzane, papriko itd. **Požar Ant.** je razstavil lepe nagelje in izvanredno lepe pelagonije. Upraviteljstvo **Racerdvora** je razstavilo lepe eksotične cvetlice. Gosp. **Vanda** iz Ptuja je razstavil velike kolerabe, begonike, lepo palmo (l. bocerbonica). **Vrtnarsko podjetje Džamonija** i. dr. ima stojnico pod paviljonom in oddelek v vrtu, večinoma krasne cvetlice najrazličnejših vrst.

V tem delu razstave izgleda kakor v raju, tu so pokazali naši obrtniki, kaj premorejo in dokazali, da **lahko konkurirajo z vsako inozemsko tvrdko.** Posebno zahvalo za sijajni aranžma vrtnarskega oddelka pa zasluži gg. nadzornik **Štrekelj**, prof. Vales in Lovro **Kögl**.

Vinska razstava.

Oddelek je vzorno aranžiran po vinarskem in sadjarskem odseku Slovenske kmetijske družbe v Mariboru. Razstavljenih je 180 najboljših vrst vin iz mariborske pokrajine, razen VI. vinarskega okoliša Šmarje. Informacije interesntom glede nakupa oz. prodaje vina daje zastopnik vinarskega in sadjarskega odseka Maribor na razstavljalnem prostoru. Tvrdki Bouvier iz Gornje Radgone in Čuček iz Ptuja imata še poseben lasten paviljon.

Koncert na čast gostom obrtne razstave se vrši v četrtek, dne 14. t. m. ob 20. uri v Kazinski dvorani. Sodeluje mariborski trio »Glasbene matice«.

Obisk v nedeljo.

Lepo vreme je privabilo ogromne množice obiskovalcev. Prodalo se je 18.770 vstopnic. Mnogo obiskovalcev je imelo permanentne vstopnice, tako da je bilo vseh obiskovalcev razstave čez 19.000. Zvečer je igrala na razstavišču godba dravske divizije in je vladalo pozno vnoč prav veselo razpoloženje.

Pušica »Jugoslovanske matice« se nahaja pred slaščičarno g. Pelihana. Vsak obiskovalec razstave se naj z malim darom spomni naših neodrešenih bratov.

Dnevne vesti.

— *Ustanovitev bakterioloških postaj* v Ljubljani in Celju. Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo, da se ustanovi v prostorih prosekture ljubljanske javne bolnice in v prostorih celjske javne bolnice bakteriološko postajo. Ljubljanska bo obsegala bivšo deželo Kranjsko, celjska pa bivšo Štajersko in Prekmurje. Obe postaji se bosta vzdrževali s posebnimi rednimi mesečnimi prispevki ministrstva za narodno zdravje.

— *Izpremembe v osobju.* Državna živinozdravnika IX. činovnega razreda Franc Vebel v Konjicah in Franc Baš v Mozirju stopi remaščena k okrajnemu glavarstvu v Mariboru. — Imenovani so: za okrajne nadzornike v IX. činovnem razredu pri varnostni straži v Sloveniji revirni nadzorniki X. činovnega razreda Franc Finžgar in Vinko Prebovšič v Mariboru in Josip Dobrošek v Ljubljani; za revirna nadzornika I. razreda v X. činovnem razredu revirna nadzornika policijskih detektivov II. razreda Jakob Podreberšek pri policijski direkciji v Ljubljani in Anton Pavletič pri policijskem komisarijatu v Mariboru; za revirnega nadzornika v X. činovnem razredu Nikolaj Butkovič, revirni nadzornik XI. činovnega razreda v Ljubljani.

— *Odlikovanja.* Odlikovani so za zasluge, pridobljene za pospeševanje zadružništva in narodnega gospodarstva: Z redom sv. Save III. vrste: Andrej Kalan, stolni prošt v Ljubljani; z redom sv. Save IV. vrste: dr. Anton Božič, odvetnik in predsednik Zadružne zveze v Celju; Fran Roblek, veleposestnik in predsednik Hmeljarskega društva v Žalcu; z redom sv. Save V. vrste: Anton Kralj, tajnik Zadružne zveze v Ljubljani, Janko Lešničar, ravnatelj Zadružne zveze v Celju, Rado Lah, tajnik Kmetijske družbe v Ljubljani, Fran Zupančič, posestnik in predsednik konjerejskega odseka I. kmetijske družbe za Slovenijo na Rakovniku, Lovro Petovar, veleposestnik, trgovec in predsednik konjerejskega odseka II. kmetijske družbe za Slovenijo v Ivanjkovcih. Nadalje so bili odlikovani z redom sv. Save III. razreda Miloš Štibler, šef kabineta ministra za poljedelstvo in vode; Viljem Rehrmann, kmetijski svetnik pri pokrajinski upravi v Ljubljani, Ivan Bello, ravnatelj državne kmetijske šole v Št. Juriju; z redom sv. Save IV. vrste: Alojzij Paulin, vladni svetnik in veterinarski referent pri pokrajinski upravi v Ljubljani, Martin Humek, višji sadjarski nadzornik pri Okrajnem glavarstvu v Novem mestu.

— *Uvedba popolne dnevne službe pri telefonu na Grosupljem.* S 1. septembrom 1922 se je pri pošti Grosuplje za telefon uvedla popolna dnevna služba (C), t. j. v poletnem času (1. aprila do 30. septembra) od 7. do 21. ure, po zimi (1. oktobra do 31. marca od 8, do 21. ure.

— *Zakon o pristaniških kapetanijah* je objavljen v »Uradnem listu« št. 94 od 11. septembra 1922.

— *Takse na vozove na vzmeteh.* Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Generalna direkcija posrednih poreza je dala z razpisom štev. 20.473 z dne 17. avgusta 1922 glede plačila takse na vozove na vzmeteh (fedrih) sledeča nova pojasnila: Ker morejo biti vozovi na vzmeteh po svoji konstrukciji ali običajni (navadni) vozovi na vzmeteh ali pa polfijakerski vozovi, je od tega tudi zavisno pobiranje takse, in pobirati se mora v prvem primeru (navadni vozovi na vzmeteh) samo prijavna taksa, v drugem primeru (polfijakerski voz) pa prijavna in letna taksa.

— *Šolsko leto 1922-23.* Tvrdka Anton Janežič v Ljubljani, sv. Florijana ulica št. 14 je sklenila z Podpornim društvom slepih v Ljubljani pogodbo. Izdeluje šolske zvezke vseh vrst z znamko (v korist Podpornemu društvu slepih). Prosimo vse trgovce, kakor tudi vse šoloobvezne, da pridno posegajo po teh zvezkih in na ta način pomagajo izmed bednih najbednejšim, ki bodo hvaležni vsem tem dobrotnikom. — Podporno društvo slepih v Ljubljani Wolfova ulica štev. 12.

— *Posojila producentom tobaka.* Uprava državnih monopolov bo v kratkem izdala pravilnik za dovoljevanje posojil pridelovalcem tobaka. Kakor hitro bo pravilnik podpisan, bo uprava takoj pričela z dovoljevanjem kreditov.

— *Razpust društva.* Podružnica v Škocijanu pri Dobravi »Slovenske Straže« v Ljubljani je razpuščena, ker že več let ne deluje in ker vsled nezadostnega števila članov nima pogojev za pravni obstoj.

Franc Letnar †. Končana je njegova pot. Šest let bivanja v ruskem ujetništvu je zrahljalo in uničilo njegovo itak rahlo zdravje. Pozneje je bil v srbski legiji na solunski fronti. Odtam se je vrnil domov in šel zopet med svoje brate pevce — Zvonaše. Nastopal je povsod vestno in vztrajno, dasi bolan. Ko je videl, da res že ne gre več, se je šel zdravit najprej v Topolščico, nato na Golnik, obakrat brez uspeha. Pripeljali so ga domu in včeraj je izdihnil kot žrtev vojne, podlegel je jetiki. Pogreb se vrši danes popoldne ob petih iz Dunajske ceste št. 25 na pokopališče k sv. Križu. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, čigar zvesti in marljiv član je bil pokojnik, se udeleži pogreba korporativno. Blagi France, lahka ti zemlja!

— *Neverjetno,* da se dobi v Jugoslaviji fotograf, ki spravlja v promet razglednice s sliko Krna z napisom Kobarid — Caporetto — Monte nero. In tak možakar je gospod P. na Jesenicah. Kje povsod imajo Italijani svoje podpiratelje!

— *Cerkvena tatvina.* V Šmartnem pri Litiji se je neznan uzmovič utihotapil v ondotno cerkev in ukradel iz zakristije dve rdeči in eno črno kuto iz flanele.

— *Tatvina na cesti.* Tone Pretnar z Bleda, je zapazil ponoči ob cesti Franceta Korošca, ko je ta sladko spal. V Pretnarju se takoj pojavijo grešne želje in brž izmakne Koroščeu uro z verižico. Koroščeu je Pretnar sicer odnesel pete, ni jih pa orožnikom, ki so ga kmalu izsledili in izročili sodišču. Obsojen je na 6 mesecev ječe.

— *Aretacija konjskega tatu.* Pred par dnevi smo poročali, da je posestniku Leopoldu Habetu iz Št. Vida nad Ljubljano neznan tat ukradel 8 let starega konja. Sedaj pa se je orožnikom iz Polhovega Gradca posrečilo v Lovrovcah pri Žireh prijeti tatu, ki je gnal konja. Tat, ki je hud tihotapec, je že izročen sodišču, konja pa je dobil zopet pravi lastnik.

— *Požar.* Pretečeno nedeljo popoldne je začelo goreti v kozolcu posestnika Fr. Tršarja na Vrhniki. Kozolec, ki je bil napolnjen s slamo in senom, je pogorel do tal, obenem pa je pogorela tudi bližnja stolarska usnjarska delavnica. Brezdvomno bi požar zahteval še večjih žrtev, da niso o pravem času prihitela razna gasilna društva in s pridnim delom zabranila, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja.

— *Vlom.* V Selcah pri Dolih so neznani tatovi vlomili v kaščo Mateja Aidovščka in ga oškodovali za približno 10.000 kron.

— *Radi bede v smrt.* Dne 9. t. m. so videli obiskovalci vzorčnega semnja v Trstu v revne cape oblečenega moža, ki se je nasianjal na neki šotor. Nato je izvlekel iz žepa britev in si z njo prerezal vrat. Prihiteli so ljudje in mu z robci, katere so imeli pri sebi, obvezali rano, iz katere je močno curljala kri. Nato so ga posadili v avto in ga odpeljali v bolnico, kjer je izjavil, da ga je k temu obupnemu koraku dovedla beda. Njegovo stanje je obupno.

— *Smrtna nesreča.* Dne 9. t. m. je v Malivesi pri Ponikvi pri kopanju peska podsula zemlja 16 let starega Josipa Prepelnaka. Bil je na mesut mrtev.

— *Poskušen samomor.* V Tkalčičevi ulici v Zagrebu si je v nedeljo neki mlad gospod v samomorilnem namenu prerezal žile na rokah. Prenesli so ga v bolnico, kjer so ga obvezali, nato pa poslali domov, ker je samo lahko poškodovan. Vzrok njegovega obupa so bili domači prepiri.

— *Posilstvo.* Dne 8. t. m. je v Hrastju pri Kranju neki M. posilil neko 9-letno deklico. Ker se je deklica branila, jo je lopov tako neusmiljeno daril, da je revica zadobila težke poškodbe. Poživinjenca so že spravili pod ključ, kjer bo čakal na obsodbo porotnikov.

Narodno-socijalistična stranka skliče v petek dne 15. t. m. ob pol 8. uri zvečer

JAVEN SHOD

v veliki dvorani Mestnega doma.

Dnevni red:

1. Poročilo o kongresu v Zagrebu.
2. Položaj javnih nameščencev.

Poročata dr. Mihajlo Rostohar in poslanec Ivan Deržič.

Vsi na shod! Vsi na shod!

Ljubljana.

= *Krajevna organizacija NSS za šentjakobski okraj* poziva vse somišljenike, ki stanujejo v šentjakobskem okraju, da javijo svoje ime, stan in bivališče z dopisnico na naslov: K. Zorko, Sv. Jakoba nabrežje 33. — Kdor sam ne utegne, prepričati se, ali je pravilno vpisan v volilnem imeniku, naj je pravilno vpisan v volilnem imeniku, naj nam to tako javi, da storimo to mi.

= *Vojaški koncert v hotelu Union.* V četrtek, dne 14. septembra se vrši v veliki dvorani hotela Union velik vojaški koncert pri pogrnjenih mizah. Vstopnina prosta. K obilni udeležbi vabi Rom Franc, ravnatelj in restavrater.

= *Tedenski zdravstveni izkaz.* V času od 3. do 9. septembra je bilo v Ljubljani rojenih 30, umrlih 20, med temi 10 tujcev. Vzrok smrti: 3 živiljenska slabost, 3 jetika, 1 vročica, 1 zastrupljenje 2 možganska kap, 2 rak, 5 naravni smrtni vzroki. Poleg tega je naznanjen 1 slučaj škrlatice, 1 grize 1 otročiške vročice.

= *Umrl je* v pondeljek na Dunajski cesti štev. 25 po težki in dolgotrajni bolezni gospod Franc Letnar v 33. letu starosti. Pogreb bo danes popoldne ob 5. uri. Naj v miru počiva!

= *Pomilostitev.* Gostilničar Jalen, ki je umoril nadsvetnika Avgustina Zajca in bil vsled tega obsojen na smrt, je v toliko pomiloščen, da se mu je kazen znižala na 15 let težke ječe.

= *Izgon.* V Lazah rojena in v D. M. v Polje pristojna 32 letna služkinja Jožefa Jančar je radi tatvin in nepravnega življenja za vedno izgnana iz ljubljanskega okoliša.

= *Ljubljanska porota.* Pri letošnjem jesenskem porotnem zasedanju je prišel prvi na zatožno klop delavec v kemični tovarni Andrej Alič, roj. leta 1897 v Sostrem, ki je obtožen, da je dne 18. maja t. l. zavratno pahnil v Ljubljanico Marijo Gašperšič in jo potem nagovarjal, naj tedaj, ko bo zaslišana kot priča, izpove, da je sama po nesreči padla v vodo. Alič, katerega zagovarja dr. Kreč, se izgovarja, da je bil tako pijan, da prav nič ne ve, kaj je počel. Marija Gašperšičeva je izpovedala, da je pričela občevati z Aličem meseca avgusta lanskega leta, kar ni ostalo brez posledic. Na usodni večer je prišel Alič po njo, češ, naj gre z njim v Kašelj. Ko sta prišla na most, jo je Alič sunil s komolcem tako močno, da je padla v Ljubljanico. V vodi se je prijela za tram in klicala na pomoč. Njene klice sta čula dva fanta, ki sta jo rešila gotove smrti. Za tem je prišel Alič parkrat k njej in jej obljubljal, da jo bo poročil, če bo pred sodiščem izjavila, da je sama padla v vodo. Ko so bile zaslišane vse priče, je začela Gašperšičeva (ki ima že sinčka) prositi, naj Alič oproste, za kar jo je državni pravdnik Domenico ostro pograjal. Po govoru dr. Domenica in zagovornika dr. Kreča je prvomestnik porotnikov naznanil, da so porotniki obe na nje stavljeni vprašanji potrdili in sicer zavratni umor z 9 da in s 3 ne, nagovarjanje, da naj Gašperšičeva krivo priča, pa soglasno. Ob 18. uri je bila razglašena sodba, s katero je Alič obsojen na pet let težke ječe.

= *Policijske vesti.* Zlata ura, v velikosti srebrnega goldinarja, z dvedelno kratko verižico, v vrednosti 10.000 kron je bila ukradena Franji Druškovi iz Konjic. — Dne 5. t. m. so neznani tatovi vlomili v stanovanje posestnice Marije Bergantove v Dobravi in pokradli več moške in ženske obleke, perila in čevljev v skupni vrednosti okrog 6000 kron.

Maribor.

Obrtniški kongres v Mariboru. Povodom obrtne razstave se je vršil v Mariboru v nedeljo 10. septembra kongres obrtnikov, ki so se ga udeležili obrtniki in zastopstva obrtništva iz cele kraljevine, približno 200 po številu. Razpravljalo se je o potrebi prepovedi uvoza za one predmete, ki jih naše obrtništvo producira v zadostni meri in odgovarjajoči kvaliteti, dalje o izvežbanju sposobnega naraščaja, o stanovanjskih razmerah, o bolniškem zavarovanju in zavarovanju zoper nezgode. Referiral je predsednik slovenskega obrtnega društva g. Fr. Novak. Govorili pa so obrtniki gg.: Bizjak, iz Celja, Smrekar in Vahtar iz Maribora, Ogrič iz Novega mesta, Zadravec iz Središča in Hrvat Bidovec iz Djurdjevca. Za sesavo resolucije je bil izvoljen poseben odbor. Na koncu se je predsednik zahvalil udeležencem za sodelovanje in povdarjal potrebo in korist takih porazgovorov.

Na svinjskem semnju v Mariboru 7. t. m. so bile sledeče cene: Svinje 5 do 6 tednov 370 do 500, od 7 do 9 tednov 800 do 900, 3 do 4 mesece 1500 do 1600, 4 do 6 mesecev 1800 do 1900, 8 do 10 mesecev 2200 do 3000, 1 leto 5000 do 5500 kron, kože pa po 600 kron.

Poroka. V pondeljek dne 11. t. m. se je poročil primarij kirurgičnega oddelka mariborske bolnice g. dr. Mirko Černič z gdč. Mici Ruprechtovo. — Vse najboljše.

Celje.

Društvo »Pravnik« je 8. t. m. priredilo družabni izlet v Celje, katerega se je izven celjskih pravnikov udeležilo še čez 80 zunanjih udeležencev. Zastopani so bili najvišji uradniki sodne uprave Slovenije in Hrvatske. Društvo »Pravnik« je bilo zastopano po več odbornikih. Izletniki so si ogledali dopoldne celjsko mesto in okolico. Opoldne so imeli skupen obed v mali dvorani hotela »Union«, kjer jih je pozdravil župan dr. Hrašovec. Popoldne je večji del gostov odšel v Žalec, manjši pa na Stari grad. Z večernimi vlaki so se izletniki povrnili zopet domov.

Celjski slov. športni klub je igral v nedeljo v Mariboru z mariborskim športnim klubom nogometno tekmo, ki je končala z razmerju 7:1 v korist Maribora.

Umrla je na Spodnji Hudinji v celjski okolici ga. Neža Lipovšek v visoki starosti 96 let.

Poročil se je g. Vinko Rozman iz Šmarjete z gdč. Marijo Rozman roj. Fužir.

Tatvine poljskih pridelkov se po celjski okolici še vedno dogajajo. Nepridipravom diši posebno krompir, ki ga kar rujejo iz zemlje.

Ponočno razgrajanje je postalo zadnji čas grda razvada posebno po celjski okolici, Gaberju in Savodni. Naj bi stražniki včasih ob ponočnih urah posetili n. pr. Zavodno ter take razgrajače poučili, da dajo prebivalcem potrebni nočni mir. Treba bi bilo proti brezobzirnim razgrajačem ostro nastopiti.

Sokolstvo.

Sokol I. v Ljubljani naznanja svojemu članstvu, da se vrši od srede 13. t. m. naprej telovadba članov na realni gimnaziji. Pričetek ob 8. uri zvečer. Zdravo! Predrijački zbor.

Sport in turistika.

V nedeljo 17. t. m. se vrši v Ljubljani na igrišču S. K. Ilirije podsavezna reprezentančna nogometna tekma Zagreb—Ljubljana. Tekma bi se imela vršiti že preteklo nedeljo, toda se je morala radi raznih ovir preložiti na to nedeljo. Izgledi na lep in čisten rezultat s to močno reprezentanco sicer trenutno niso najlepši, toda upajmo vse najboljše.

SK Slovan je igral v nedeljo prvenstveno tekmo z LASK (Ljubljanski akademski športni klub) v kateri je zmagal z rezultatom 3:1. Tekmo je oviral spolzki teren, sicer bi nudila večji športni užitek. K.

Gledališče in glasba.

Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27-I. otvori sezono 1922-23 v soboto dne 16. septembra s proslavo spomina desetletnice Aškerčeve smrti. Na vzporedu je spominski govor (g. Rudolf Binter), deklamacije in recitacije iz Aškerčevih poezij (gdčna Marža Petričeva in g. Ante Gnidovec), enodejanka »Red sv. Jurja«, spisal Anton Aškerc. Na večeru nastopi prvič novoosnovani šentjakobski salonski orkester pod dirigentstvom g. Danila Bučarja. Čisti dobiček je določen Aškerčevemu spomeniku. Ves program se ponovi v nedeljo. Začetek vselej ob 8. zvečer. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik.

Književnost in umetnost.

Zgodovinska razstava slikarstva na Slovenskem v tehnični srednji šoli na Mirju ostane odprta do inclusive 25. septembra, da se omogoči obisk tudi šolam in delavskim slojem. Priredijo se tudi vodstva. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 1. in od 2. do 6. Vstopnina 5 Din, za dijake pod vodstvom v skupinah 2 Din. Vodstva z znižano vstopnino za delavstvo bodo naznanjena. — V petek (15. t. m.) popoldne ob 3. vodstvo za člane umetnostno zgodovinskega društva. Razlaga konservator dr. Fran Stele.

Društvene vesti.

Pevci in pevke »Ljubljanskega Zvona«! Udeležite se danes popoldne ob petih vsi in vse pogreba br. Letnarja iz Dunajske ceste št. 25 na pokopališče k sv. Križu! — Odbor.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 13. septembra t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12 pritlično, desno.

Indigo papir
THE REX Co, Ljubljana

Pletene jopice
rokavice, nogavice
po najnižjih cenah pri:
A. Šinkovic nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg 19.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

»Klement!« je zajecljala z laskavim, sladkostrastnim glasom. »Klement, moj ljubi!...«

Pogledal jo je z brezmejnim sovraštvom:

»Kaj hočeš?«

Prešuštnica ni vedela kako začeti. Obotavljala se je in trepetala, čuteč, kako jo obhaja zmedenost... Oh, zdaj ga je ljubila!

»Hektor se boji smrti,« je dejala, »to vem; a jaz — —«

»Kaj? Govori, nesrečnica!...«

»— jaz se je ne bojim. Pogubila sem te. Ako umreš, te nočem preživeti.«

Berta je planila kviško. Njen obraz je bil strašan. Videla je Trémorela srečnega ob strani ljubeče žene!...

Neizrekljiv strah je skrivil črte Sauvresyjevega obraza. Bertin samomor je pomenil izjalovljenje njegove osvete! In vedel je, da ženi ne bi upadel pogum v odločilnem trenutku. Čakala je odgovora; toda on je premišljal.

»Tvoja glava, tvoj svet,« je odgovoril nazadnje. »Ako se hočeš žrtvovati za svojega ljubimca, žrtvuj se. Po tvoji smrti se poroči Trémorel s Courtoisevo hčerjo, in preden mine leto dni, ne bo niti več pomnil najinega imena.«

Zmagoslaven smehljaj je preletel Sauvresyju bledo obličje. Ubral je pravo struno! Zdaj je mogel zaspati v miru; njegova osveta je bila zagotovljena. Berta je hotela živeti!

A že so jeli prihajati posli.

Malone vsi so bili v hiši že dolga leta in so ljubili Sauvresyja, ker je bil dober gospodar. Ko so ga videli na postelji tako bledega in shujšanega, s pečatom smrti na upadlem obrazu, se niso mogli ubraniti solz.

Sauvresy, ki so mu zares pojemale moči, jih je nagovoril z jedva razločnim glasom, ki ga je turobno prekinjalo njihovo ihtenje. Rekel je, da jih je hotel zahvaliti za njihovo vdanost in jim naznaniti, da je v oporoki mislil nanje ter zapisal slehernemu majhno imetje.

Nato se je ozrl na Berto in Hektorja ter povzel:

»Vi vsi ste bili priče skrbi, s katero sta mi stregla moj neprecenljivi prijatelj in moja obožavana žena. Videli ste vdanost, ki sta mi jo izkazovala; z menoj vred čutite, kako neizmerna bo njiju bol! A nadejam se, da sta pripravljena osladiti moje poslednje trenutke in mi olajšati smrtni boj z obljubo... s prisego, da se poročita po moji smrti. Vem, draga moja, da se vama zdi moja zahteva v tem hipu okrutna; toda vsaka človeška bol se utolaži. Mlada sta še, življenje vama hrani še mnogo sreče. Rotim vaju, ne odrecita umirajočemu njegove poslednje želje!«

Trebalo se je vdati. Pristopila sta k postelji in Sauvresy je položil Bertino roko v Hektorjevo.

»Prisežeta li, da izpolnita mojo voljo?« je vprašal.

Trepetala sta, kakor bi ju napadala omedlevica. A vendar sta odgovorila slišno:

»Priseževa.«

Služinčad je pobegnila pred tem prizorom, ki je trgal gledalcu srce.

»Oh, strašno!« je mrmrala Berta. »To je podlo!«

»Podlo, da,« je dehnil Sauvresy, »a ne tako podlo kakor tvoje milovanje, Berta, in tvoje stiskanje rok, Trémorel... niti ne tako strašno kakor vajini načrti... vajina hlepenja... in vajine nade...«

Njegov glas se je utrinjal v hropenju.

Kmalu se je začel smrtni boj. Strašni krči so ga zvijali; večkrat je zaklical:

»Zebe me, oh, zebe!«

In res je bilo njegovo telo mrzlo kakor led; nič ga ni moglo ogreti.

Obup je zavladal po hiši; nihče ni mislil, da pride konec tako naglo. Služinčad je plašno begala po hodnikih in šepetala:

»Gospod umira! — Siromak! — Uboga gospa!«

Toda krči so kmalu poneholi. Umirajoči je obležal vznak, dihaje tako neznatno, da se je zdelo že nekajkrat vse končano.

Malo pred dvema zjutraj sta mu lici nenadoma zardeli in stresel ga je trepet. Vzravnal se je in sedel pokoncu; z izbuljenimi očmi je iztegnil roko proti oknu in vzkliknil:

»Vidim ju!... Tam... za zastorom!...«

Nov krč ga je vrgel nazaj.

Klement Sauvresy je bil mrtev...

XXI.

Delj nego pet minut je bilo, kar je stari sodnik prestal s čitanjem svojih papirjev, a poslušalca, detektiv in zdravnik, sta še vedno molčala pod dojmom te pretresljive povesti.

Gospod Lecoq se je prvi zavedel resničnosti.

»Vražji človek, ta Sauvresy,« je dejal.

Ta vzklik je bil čisto Lecoqov.

V vsej istoriji je najbolj presenečalo detektiva Sauvresyjevo ravnanje. Občudoval je njegovo »igro« v tej partiji, o kateri je vedel že naprej, da ga mora stati življenje.

»Malo poznam ljudi,« je dodal, »ki bi jim prisodil toliko in tako strašne stanovitnosti. Mirno piti strup, ki ga naliva lastna žena — brr! mraz me izpreleti, ako le pomislim na to!«

»Umel se je maščevati,« je zamrmral doktor Gendron.

»Da,« je odgovoril oče Plantat, »da, doktor, umel se je maščevati, in to grozneje, nego je mislil sam!«

Detektiv je medtem vstal. V teh treh urah, ki jih je p sedel kakor prikovan v svojem naslanjaču, so mu noge malo odmrle.

»Gospod mirovni sodnik naj mi oprosti,« je izpregovor »Jaz zase si kaj lahko predstavljam, kako peklensko je bi življenje zastrupljevalcev že prvi dan po smrti njune žrtv Kakšna značaja! In treba je reči, da ste nama ju načrtali mo strsko. Po vajini sliki ju poznam, kakor da sem ju opazov deset let dan za dnem.«

Govoril je premišljeno, oziraje se na mirovnega sodnik da bi videl, kako sprejme njegov poklon.

»Odkod ima vraga dedec vse te podrobnosti?« se je vpr ševal. »Je-li sam sestavil svojo povest? In če je ni on — k naj bi jo bil potem? In zakaj ni povedal ničesar, ko ima vend polno malho podatkov?«

Oče Plantat ni hotel slišati teh vprašanj v besedah gospo Lecoqa.

»Evo,« je dejal, »zanesljivo vem, da Sauvresyjevo trup še ni bilo mrzlo, ko sta jela morilca žugati drug drugemu smrtjo.«

»Sauvresy je ugenil, kaj bo,« se je oglasil zdravnik, »in onemogočil svoji vdovi nadaljnjo rabo višnjeve stekleničice.«

»Eh, tič je bil,« je dejal gospod Lecoq s prepričanim gl som, »vražji tič!«

»Berta,« je povzel oče Plantat, »ni mogla oprostiti Hek torju, da ni vzel samokresa, ki mu ga je rajnik ponudil, in se ustrelil na mestu. Mislila je, da bi ji soprog po ljubimčevi smr odpustil vse; in kdo ve, če se je motila!«

»A javnost ni zvedela niti besedice o njunem strašnem življenju.«

»Nihče ni slutil, da je med njima večen boj.«

»Čudovito!«

»Recite rajši, da je neverjetno. Kar svet stoji, ni videl tako spretne in tako čudovito vztrajne hlimbe. Vprašajte v Orcivalu kogarkoli, vsak vam pove isto, kar je rekel davi naš vrli Courtois preiskovalnemu sodniku: da sta bila grof in grofica vzorna dvojica in sta obožavala drug drugega. Še jaz sem se dal prepričati, ki sem vendar vedel, kaj se je zgodilo... ki sem slutil, hočem reči!«

Kakor naglo se je oče Plantat ugriznil v jezik, gospod Lecoq je vendar opazil njegovo izpozabo.

»Ali se mu je res samo zareklo?«

Toda stari sodnik je nadaljeval:

Dalje prih.

MALI OGLASI

PRODAJA:

MALA HIŠA, 2 kleti z opeko zidano, z vrtom, 10 minut od postaje Litija. Naslov in cena v upravi lista. 451

OPREMA za eno spalno sobo iz trdega lesa in oprema za kuhinjo iz mehkega lesa, oboje še popolnoma novo po ugodni ceni. Kje, pove uprava lista. 455

ZBIRKO ZNAMK. Blagovolite vprašati v Severjevi trafiki v Šelenburgovi ulici. 462

BUKOV GOZD za posekati. Naslov v upravi t. l. 459

SLUŽBE:

GOSPODIČNA želi poučevati klavir. Ponudbe do 18. t. m. pod »Učenje« na upravo lista. 454

MLINAR k dvem parom kamnov išče Josip Šuster, Gospić. 458

4 MIZARJE išče Prva lička tvornica pohištva, Gospić. 457

DOBREGA čevljarskega pomočnika iščem za takoj. — Hrana in stanovanje v hiši. Alojz Vrabec, čevljar, Vevče, p. Dev. Mar. v Polju. 463

RAZNO:

OSET ANDREJ, MARIBOR Aleksandrova cesta 57, telefon 88, veletrgovina sena, slame, drv, koruze, ovsa, sadja itd. Brzojavi: Oset Andrej, Maribor. 338

GOSTILNO vzamem v najem ali račun v krajih Škofjiloki do Ljubljane ali Kranju in okolicah; razpolagam z vsem potrebnim za gostilniško obrt in sem dobra kuharica. Cenj. ponudbe se prosi na naslov Ivanka Telban, Škofjaloka, Karlovac, predmestje št. 51. 445

IŠČE SE MEBLOVANA mesečna soba, najraje v bližini obrtne šole. Dopise pod šifro »Nujno« na upravo lista. 456

IŠČEM POSETVE v najem. Naslov v podružnici »Jugoslavije«, Maribor. 460

ZDRAVNICA dr. Ana ZALOKAR zopet redno ordinira. 461

Razno perilo
za dame, gospode in deco priporoča tvrdka
A. & E. Skaberne
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

L. Mikuš, Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj
dežnikov
Na drobno! Na debelo!
ZALOGA
sprehajalnih palic.
Popravila točno in solidno.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Veletrgovina vina
sprejme takoj pod jako ugodnimi pogoji
potnika.
Ozira se samo na prvovrstno moč, vpeljano v tej stroki. Ponudbe na upravo lista pod „potnik“.

Vsakovrstne obleke kemično čisti in barva v vseh barvah tovarna
J. Reich, Ljubljana
Sprejemališče:
Šelenburgova ul. štev.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kr
čevje, Novo mesto

P. n. gospodinje, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji
„Gritzner“
v vseh opremah materijal predvojni, cene najnižje edino le pri
Josip Petelincu
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.
Pouk v vezenju brezplačen!
Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in kolos. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.
Galanterija, gumbi, na veliko in malo!
Najnižje cene! Točna postrežba!

MODELE ČEVLJEV v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali amerikanskih oblikah izrezane, dobavlja za tvornice obuvala in čevljarjev. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.
ZGORNJE DELE izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materijala prvovrstno, hitro in poceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za TOVARNE OBUVALA, nakup, reparatura in prodaja ČEVLJARSKIH STROJEV.
Zahtevajte prošnekte od RALPH F. RICHTER, Subotica VI.
POUČEVANJE v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvala.
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Najzanimivejše ljubljanskega velesejma bode brez dvoma oddelek št. F 123—124
trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v tej stroki
šivalnih strojev
dosedaj iznašla in preizkusila
razstavi svetovna tvrdka
inger-šivalni stroji
Bourne & Co.
v svojih paviljonih na ogled. Najmodernejše šivalne stroje po
gonila električna sila
kar prihrani čas in denar.
To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.
OBISK
teh paviljonov Vam bo donesel več koristi in zabave kot vse senzacijonalne kino-predstave!

Ustanovljeno l. 1896. Ustanovljeno l. 1896.
Mednarodni transport Antonije Biancheri & Co.
POSTOJNA,
Centrala: Ponteba. Podružnice: Postojna (Poštni predal 17); Villach (Poštni predal 15). Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.
Odprema vsake vrste blaga. Specijelna odprema živil in zaklane živine v katerikoli kraj.

3 tonski - AVTO
z železnimi obroči poceni naprodaj. Stoji v mehan. delavnici IKORIJ, Ljubljana, na Ledinah.

AUTO
Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila. :-: Mast. — In vožnje. :-: Le prvovrstno blago in delo po solid. cenah nudi
Jugo-Auto d. z o. z. v Ljubljani.

Zobni atelije
Hermann Peters
ostane še zaprt do
25. septembra

Električni stroji
proizvod A E G, električni števci proizvod A E G, žarnice Tungsram, vse elektrotehn. potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. Elektrotehn. tvrdka
Karol Florijančič, Celje
Proračuni brezplačno!

Oglejte si našo stojnico na
Pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru
objekt A - oddelek II - stojnica štev. 14.
Ista Vam nudi najlepšo priliko za naročila lepega in dobrega blaga, vseh vrst moderne pecive, voščene sveče itd. — Za naročila se priporoča
Franjo Cvilak, Slov. Bistrica.

POZIV
na vpis delnic PRIVREDNE BANKE za JUŽNO SRBIJO, SKOPLJE.
Gospod minister trgovine in industrije je s svojim odlokom od 1. junija t. l. št. 2226 odobril ustanovitev PRIVREDNE BANKE za JUŽNO SRBIJO v SKOPLJU s kapitalom od **3,000.000·— Din., razdeljen v 15.000 delnic po 200·— Din.**
katere se bode glasile na ime prinositelja.
Naloga te banke je, da z organizacijo lastnega kapitala in s pridobitvijo kredita podpira in razširja vse privredne grane, kakor: trgovino, industrijo, obrt, poljedelstvo itd., dajanjem kredita, ustanavljanjem in organizacijo podjetij in sodelovanjem v takih in sličnih podjetjih, poleg tega pa se bo tudi zanimala za ostale bančne posle.
Pri vpisu je položiti 20 odstotkov od nominalne vrednosti za vsako vpisano delnico ter 20·— Din po delnici za izdatke ustanovitve. Ostanek je izplačati v teku enega leta in to v obrokih, katere določi upravni odbor.
Vpis traja do 30. septembra t. l. Vplačila se pošljejo v Skoplje na blagajno banke, ulica št. 1, telef. št. 102 ali s pošto pri poverjenikih.
Pripravljalni odbor si obdrži pravico razdelitve delnic v vsakem slučaju, a posebej še na prepis njih številk.
PRIPRAVLJALNI ODBOR.

Kosmetični preparati!
Kemično-tehnični izdelki!
I. C. Kotar, Ljubljana,
Wolfova ulica 3 Telefon 402.
II. Ljubljanski veliki sejem, paviljon K štev. 455.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja »Jugoslov. novinsko d. d.« Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani